

Avgränsningssamråd gällande miljökonsekvensbeskrivning för ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen

Remiss från Region Stockholm
Remisstid den 30 juni 2023

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Inom region Stockholm pågår arbetet med att ta fram en ny regional utvecklingsplan (RUFS) som också är en regional utvecklingsstrategi (RUS). I detta sammanhang antas en betydande miljöpåverkan och därför görs en strategisk miljöbedömning som är ett första steg i arbetet med miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

Region Stockholm har remitterat underlaget till staden för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB. Kulturförvaltningen, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och Skärholmens stadsdelsförvaltning har inkommit med kontorsyttranden på grund av kort svarstid. Exploateringsnämnden har inga synpunkter på ärendet.

Stadsledningskontoret är positivt till att Region Stockholm arbetar med en ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen och har ingen synpunkt på den föreslagna avgränsningen i tid och i rum. Dock försvårar avgränsningen möjligheten att bedöma omfattningen inom föreslagna områden. Stadsledningskontoret vill därför lyfta fram några viktiga miljöfrågor som bör ingå i kommande miljökonsekvensbeskrivning och där det inte är tydligt om de omfattas av förslaget: hushållning med resurser, ekosystemtjänster och miljöpåverkan från transporter (till exempel godstransporter).

Kulturförvaltningen har inga synpunkter på förslagen om avgränsning i tid och rum men anser att förslagen till avgränsning i sak i flera avseenden behöver förtydligas. Förvaltningen bedömer att samtliga av de områden som samrådsunderlaget anger kommer få direkt påverkan till följd av att planen även kommer att påverka kulturmiljön. Det är därför viktigt att kulturmiljöfrågor hanteras på adekvat nivå i kommande MKB och i framtagandet av planen.

Miljöförvaltningen har inga synpunkter avseende avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen i tid och rum. Förvaltningen saknar tydlighet om sakfrågorna hushållning med resurser, ekosystemtjänster och transporter kommer att ingå i miljökonsekvensbeskrivningen. Förvaltningen saknar dessutom en tydligare beskrivning av omfattningen av rubrikerna klimat samt teknisk försörjning och avfall.

Stadsbyggnadskontoret anser att förslagen till avgränsning i tid och rum är bra. När det gäller avgränsning i sak bör såväl regionplanen som tillhörande miljökonsekvensbeskrivning fokusera på de frågor som verkligen är regionala.

Trafikkontoret har inga egentliga synpunkter på eller invändningar kring den föreslagna avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen. Kontoret anser att avgränsningen känns logisk i förhållande till den regionala utvecklingsplanens omfattning i tid, rum och sak.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd anser att avgränsningen för miljökonsekvensbeskrivningen är rimlig och har inga övriga synpunkter.

Skärholmens stadsdelsförvaltning anser att förslagen till avgränsning i tid och rum är bra. När det gäller avgränsning i sak bör såväl regionplanen som tillhörande miljökonsekvensbeskrivning fokusera på de frågor som verkligen är regionala.

Stockholms Stadshus AB anser att föreslagna avgränsningar för kommande miljökonsekvensbeskrivning är rimliga.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stockholm har höga klimat- och miljöambitioner. Stockholms stad ska vara klimatpositiv senast år 2030 och helt fossilbränslefri år 2040. Detta ska ske genom både utsläppsminskande åtgärder och koldioxidlagring. För att vi ska klara målen måste hela samhället ställa om. Staden samarbetar därför med näringslivet, civilsamhället och akademien för att åstadkomma förändring.

Jag är positiv till att Region Stockholm arbetar med en ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen. Viktiga miljöfrågor bör ingå i kommande miljökonsekvensbeskrivning, exempelvis hushållning med resurser, ekosystemtjänster och miljöpåverkan från transporter. Begreppet klimat bör omfatta både klimatpåverkan och klimatanpassning. Kulturmiljö behöver omfatta fler områden, till exempel klimatförändringar som kan påverka både landskap och bebyggelse.

Stockholm den 7 juni 2023

Karin Wanngård

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Inom region Stockholm pågår arbetet med att ta fram en ny regional utvecklingsplan som också är en regional utvecklingsstrategi. I detta sammanhang antas en betydande miljöpåverkan och därför görs en strategisk miljöbedömning som är ett första steg i arbetet med miljökonsekvensbeskrivning.

Vid en strategisk miljöbedömning ska ett avgränsningssamråd ske gällande omfattningen av och detaljeringsgraden i en miljökonsekvensbeskrivning. Inom ramarna för avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen har hänsyn tagits till den regionala planens direkta miljöpåverkan i relation till den efterföljande exploaterings påverkan.

Förslaget till ny regional plan utformas utifrån flera tidshorisonter 2040 och 2060. Den strategiska miljöbedömningen följer regionplanen och inom ramarna för miljökonsekvensbeskrivningen tas hänsyn till båda tidsperspektiven.

Avgränsningen i rum kommer att hanteras utifrån land och vattenområden inom Stockholms län och det omgivande område som påverkas av den regionala planens genomförande, till exempel luft och vattenföroreningar.

Avgränsningen i sak innebär att miljökonsekvensbeskrivningen kommer att hantera frågorna mark och vatten, naturmiljö och grönstruktur, kulturmiljö, hälsa och befolkning samt klimat.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB. Kulturförvaltningen, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och Skärholmens stadsdelsförvaltning har inkommit med kontorsyttranden på grund av kort svarstid. Exploateringsnämnden har inga synpunkter på ärendet.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Av kommunfullmäktiges budget 2023 framgår att Stockholm har höga klimatambitioner. Målet är att staden senast år 2040 ska vara helt fossilbränslefri. För att Stockholm ska bli fossilbränslefritt år 2040 måste hela samhället ställa om. Staden ska därför samarbeta med näringslivet, civilsamhället och akademien för att åstadkomma förändring.

Stadsledningskontoret är positivt till att Region Stockholm arbetar med en ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen och har ingen synpunkt på den föreslagna avgränsningen i tid och i rum.

Stadsledningskontoret noterar att avgränsningen i sak är på en övergripande nivå, vilket är naturligt för en regional plan. Detta försvårar dock för möjligheten att bedöma omfattningen inom föreslagna områden. Stadsledningskontoret vill därför lyfta fram några viktiga miljöfrågor som bör ingå i kommande miljökonsekvensbeskrivning och där det inte är tydligt om de omfattas av förslaget: hushållning med resurser, ekosystemtjänster och miljöpåverkan från transporter (till exempel godstransporter).

Stadsledningskontoret vill också föra fram att begreppet klimat är brett och att det bör omfatta både klimatpåverkan och klimatanpassning. Vidare behövs bred syn kopplat till kulturmiljö där fler områden omfattar kulturmiljö till exempel klimatförändringar som kan påverka både landskap och bebyggelse.

Som svar på remissen *Avgränsningssamråd gällande miljökonsekvensbeskrivning för ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen* hänvisas till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Kulturförvaltningen

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 15 maj 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen är positiva till att Region Stockholm arbetar med en ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, samt att kulturförvaltningen har beretts möjligheten att lämna kontorsyttrande avseende avgränsningssamrådet.

Kulturförvaltningen vill inleda med att lyfta att kulturmiljön har en viktig roll för hållbar utveckling, så även ur ett regionalt perspektiv. Bestämmelser om hänsyn till, och skydd av kulturmiljön accentuerar detta och finns i miljöbalken, kulturmiljölagen och plan- och bygglagen. Utöver detta finns internationella konventioner som samspelar med lagstiftningen, samt politiskt antagna mål att inspireras av, exempelvis de nationella målen för kulturmiljöarbetet samt målen för gestaltad livsmiljö. Miljömålssystemet är också ett styrmedel som lyfter kulturmiljöns roll i en hållbar utveckling ur flera aspekter. Kulturförvaltningen ser det som centralt att ovan beaktas i arbetet med den kommande regionala utvecklingsstrategin och ser målen för gestaltad livsmiljö som ett nytt värdefullt komplement. Dessa antogs av riksdagen år 2018, samma år som RUF5 2050.

Kulturförvaltningen ser att det fortsatta arbetet med en regional utvecklingsplan utgår ifrån kommunala kunskapsunderlag om kulturmiljön. I Stockholms stad har Stadsmuseet uppdraget att bedöma och peka ut vilka kulturhistoriska värden som finns i staden. Detta görs i den så kallade klassificeringskartan. Stadsmuseets kulturhistoriska klassificering är ett kunskapsunderlag och ett expertutlåtande.

Stadsmuseet arbetar även med projekt så som kulturhistoriska kunskapsunderlag för Stockholms parker (2020-) och utvecklingsprojektet kulturhistoriska kunskapsunderlag på områdesnivå (2023-). I stadens översiktsplan redovisas hur staden avser att tillgodose riksintressen för kulturmiljövården, enligt 6 kap. 3 § miljöbalken. I översiktsplanen pekas även kulturhistoriskt värdefulla områden ut. Till översiktsplanen hör även byggnadsordning, en vägledning för varsam utveckling av småhusoch villaområden samt arkitekturpolicy som samtliga vägleder i frågor som rör planering och byggande i relation till den byggda miljön och utifrån hänsyn till kulturmiljön.

Kulturförvaltningen bedömer att samtliga former av exploatering som anges i samrådsunderlaget (sidan 1) kan komma att påverka kulturmiljön, varför det är viktigt att kulturmiljöfrågor hanteras i kommande MKB och i framtagandet av planen. I det fortsatta arbetet ser kulturförvaltningen det som centralt att dessa aspekter hanteras på en för syftet ändamålsenlig nivå.

Avseende förslagen till avgränsning i tid samt i rum har kulturförvaltningen inga synpunkter. Angående förslagen till avgränsning i sak anser kulturförvaltningen att det är positivt att kulturmiljö fortsatt är ett eget RUFSS-område. Däremot anser kulturförvaltningen att kulturmiljöområdet inte låter sig avgränsas så kategoriskt som förslaget tyder på. Begreppen *landskap* och *bebyggelse* bör definieras i det fortsatta arbetet och vad som avses i detta sammanhang behöver utvecklas för att kulturförvaltningen ska kunna bedöma avgränsningen. Bland annat bör

landskapsperspektivet, samt relationen mellan naturmiljö, grönstrukturer och kulturmiljö förtydligas inom RUFSS-området kulturmiljö. Gränserna mellan områdena *Naturmiljö och grönstrukturer* och *Kulturmiljö* är inte så skarpa som samrådsunderlaget antyder. Miljöbedömningen behöver ha ett förhållningssätt till landskap och bebyggelsen som omfattar den europeiska landskapskonventionens (ELC) perspektiv och definitioner, vilket bland annat innebär att grönstrukturer har en plats inom kulturmiljöområdet.

Kulturförvaltningen anser även att formuleringen ”Forn- och kulturlämningar och annat kulturarv” är otydlig och behöver preciseras. Forn- och kulturlämningar skyddas genom kulturmiljölagen (KML) och det behöver förtydligas hur det ska hanteras inom den regionala utvecklingsplanen. Vidare är begreppet ”kulturarv” brett och omfattar mycket. Ordvalet behöver därför avgränsas i detta sammanhang, eventuellt genom att i stället benämnas ”biologiskt kulturarv” alternativt immateriellt kulturarv om det är det som åsyftas.

Kulturförvaltningen anser även att ytterligare miljö kvalitetsmål än de uppräknade (*God bebyggd miljö, Rikt odlingslandskap* samt *Rikt växt- och djurliv*) innefattar kulturmiljö och landskap, och därmed bör hanteras inom den kommande miljökonsekvensbeskrivningen. Listan bör förslagsvis kompletteras med miljö kvalitetsmålen *Frisk luft, Bara naturlig försurning, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar* och *Myllrande våtmarker*. Nämnade miljö kvalitetsmål innehåller skrivningar

om kulturmiljö och utvecklingen inom dessa har betydelse för kulturmiljön. En bredare syn på miljö kvalitetsmålen kopplat till kulturmiljön är inte minst viktig mot bakgrund av det förändrade klimatet och dess påverkan på kulturmiljön, landskap, bebyggelse och fornlämningar, samt de klimatanpassningsåtgärder som genomförs och planeras. Klimatförändringarnas påverkan på kulturmiljön och den byggda miljön är mot bakgrund av detta viktig att hantera i den kommande regionala utvecklingsplanen. För fördjupad information, se Miljö kvalitetsmålen | Riksantikvarieämbetet (raa.se).

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 maj 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ska yttra sig om miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning i tid, rum och sak.

Förvaltningen har inga synpunkter på avgränsningen i tid. Förslaget till ny regionplan utformas utifrån flera tidshorisonter. Den övergripande visionen, målen och plankartan ska hålla på lång sikt, till år 2060. På kort och medellång sikt finns ett antal insatsområden och åtgärder utpekade, dessa tar sikte på år 2040.

Förvaltningen har inte heller några synpunkter på avgränsningen i rum. Förslaget utgår från land- och vattenområden inom Stockholms län samt ett influensområde. Influensområdet är det omkringliggande område som bedöms påverkas av regionplanens genomförande. Områdets storlek kan variera med olika miljöaspekter.

Avgränsningen i sak är på en övergripande nivå, vilket är naturligt för en regionplan. Detta försvårar dock för möjligheten att bedöma omfattningen av rubrikerna.

Följande rubriker redovisas i avgränsningssamrådet:

- Mark och vatten, inklusive areella näringar, naturresurser, teknisk försörjning och avfall
- Naturmiljö och grönstruktur, avseende både grönstruktur samt förutsättningar för friluftsliv och rekreation
- Kulturmiljö
- Hälsa och befolkning, inklusive buller och rekreation kopplat till hälsa
- Klimat

I miljökonsekvensbeskrivningen för den tidigare RUFS 2050 avgränsades miljökonsekvenserna till:

- Naturmiljö och ekosystemtjänster
- Kulturmiljö och kulturhistoriska värden

- Vatten
- Markanvändning och hushållning med resurser
- Klimatpåverkan
- Risker och störningar

Hushållning med resurser är enligt förvaltningen en viktig miljöfråga för regionen då konkurrensen om markens användning är stor. Det framgår inte på samma sätt som för RUFSS 2050 att detta är en betydande miljöfråga för den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Samma sak gäller för ekosystemtjänster som lyfts i RUFSS 2050, men som inte lika tydligt framgår som en prioriterad fråga i förslaget till avgränsning. Tillgången till ekosystemtjänster är en viktig förutsättning för regionens möjlighet till resiliens mot klimatförändringar. Att behålla och tillskapa grönytor för omhändertagande av dagvatten samt möjlighet till temperaturregulering i ett varmare klimat är exempel på betydande miljö- och hälsofrågor att beakta i regionen.

Det framgår inte heller om miljöpåverkan från transporter kommer att ingå som en prioriterad fråga. Möjligheten till region-övergripande gång- och cykelvägar samt kollektivtrafik är betydande miljö- och hälsofrågor både avseende klimat- samt hälsopåverkan. Det samma gäller för resurseffektiv godshantering, vilket hänger ihop med verksamhetsområdenas placering, samt transporter på vatten och därmed tillgången till hamnar.

Begreppet klimat är omfattande och det är oklart om det i MKB:n kommer att innefatta både klimatpåverkan och klimatanpassning, vilket enligt förvaltningen borde vara fallet. Regionens klimatpåverkan påverkas exempelvis av möjligheten till fossilfri energiproduktion inom regionen samt möjligheten att främja cirkulärt byggande i stor skala. Skyfallsfrågan är ett exempel på klimatanpassning av regional betydelse då skyfallsvattnet tar sig över kommungränserna.

Teknisk försörjning och avfall är ett omfattande begrepp och det är svårt att bedöma vilka sakfrågor som kommer att omfattas av MKB:n. Förvaltningen bedömer att masshantering är exempel på en sakfråga som bör ingå då den bidrar med ett stort klimatavtryck.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 maj 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret anser att förslagen till avgränsning i *tid* och *rum* är bra.

När det gäller avgränsning i *sak* bör såväl regionplanen som tillhörande miljökonsekvensbeskrivning fokusera på de frågor som verkligen är regionala, som till exempel:

- storskaliga tekniska försörjningssystem (elproduktion, kraftledningar, VA, massahantering, återvinningsanläggningar mm)
- gods- och logistik (terminaler, hamnar och verksamhetsområden av regional betydelse)
- regional grönstruktur (gröna kilar)
- vatten (stigande havsnivå, god vattenkvalitet och dricksvattenförsörjning)

Därav ställer sig kontoret frågande till att *sakområdena Forn- och kulturlämningar och annat kulturarv* nämns. För en MKB till en regionplan bör i första hand sammanhängande historiska system, som till exempel ett odlingslandskap eller en stadsmiljö, vara relevanta.

Kontoret vill förtydliga följande aspekter, som kontoret bedömer ryms inom sakområdet Klimat som regionen nämner i förslaget till avgränsning:

- Klimatkonsekvenser från såväl den fysiska strukturen (transporteffektivitet, markanvändning, m.m.) som energisystemet (energianvändning och -produktion, elektrifiering, etc).
- Konsekvenserna av ett varmare och nederbördsrikt klimat på kort och medellång sikt och möjligheter till klimatanpassning.

Trafikkontoret

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 maj 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontoret har inga egentliga synpunkter på eller invändningar kring den föreslagna avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen.

Avgränsningen känns logisk i förhållande till den regionala utvecklingsplanens omfattning i tid, rum och sak. Då den regionala utvecklingsplanen siktar mot 2040 och 2060 är det rimligt att även miljökonsekvensbeskrivningen tar hänsyn till dessa. Även den rumsliga avgränsningen är ändamålsenlig och logisk utifrån att den regionala utvecklingsplanen omfattar hela Stockholms län land- och vattenområden. Avgränsningen i sak förefaller inrymma de områden som är nödvändiga att belysa.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 maj 2023 följande.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 maj 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att avgränsningen för miljökonsekvensbeskrivning är rimlig och har inga övriga synpunkter.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsförvaltning

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 maj 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har inga invändningar på förslagen till avgränsning i tid och rum.

Förvaltningen menar, i likhet med stadsbyggnadskontoret, att när det gäller avgränsning i sak bör såväl regionplanen som tillhörande miljökonsekvensbeskrivning fokusera på de frågor som verkligen är regionala.

Förvaltningen vill också, i likhet med stadsbyggnadskontoret lägga till följande aspekter, som ryms inom sakområdet Klimat, som regionen nämner i förslaget till avgränsning:

- Klimatkonsekvenser från såväl den fysiska strukturen (transporteffektivitet, markanvändning, m.m.) som energisystemet (energianvändning och -produktion, elektrifiering, etc).
- Konsekvenserna av ett varmare och nederbördsrikt klimat på kort och medellång sikt och möjligheter till klimatanpassning.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 16 maj 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms Hamns remissvar har i huvudsak följande lydelse:

När det gäller klimatområdet vill Stockholms Hamnar framhålla inte bara betydelsen av att arbeta för en begränsad klimatpåverkan, utan även att utvecklingsplanen behöver beakta konsekvenserna i regionen av ett förändrat klimat och de anpassningar som därav kommer att vara nödvändiga.

Inför kommande arbete med miljökonsekvensbeskrivningen vill Stockholms Hamnar även framhålla vikten av att goda förutsättningar finns för att upprätthålla och förstärka ett hållbart resande såväl inom som till och från regionen. Gods- och logistikfrågor samt besöksnäringsspektivet bör generellt ha en betydande plats i utvecklingsplanen. I detta sammanhang bör stockholmregionen dra större nytta av hamninfrastrukturen, sjöfarten och transporter sjövägen. Regionens hamnar kommer sannolikt att inneha nyckelroller för regionens fortsatta utveckling av hållbara transporter av gods och passagerare och som noder för att tillhandahålla hållbar

energi och bränslen, både till transporter på land, till sjöss och till omgivande samhälle.

Stockholm Vatten och Avfalls remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Vi väljer att skicka med några viktiga synpunkter inför en kommande MKB (miljökonsekvensbeskrivning) ur ett VA- perspektiv.

- MKB-dokumentet bör innehålla en övergripande diskussion rörande hur olika miljöeffekter eller påverkanskällor kan eller bör prioriteras när beslut inom ramen för detta ska tas.
- När det gäller lokaliseringsfrågor för va-anläggningar så handlar det om mer än bara vattentäkten och vattnets kvalitet. Det handlar om verklig redundans mellan vattentäkter och att lokalisering ska vara möjlig, det vill säga kunna byggas från ledningsnät till reservoarer.
- När det gäller vatten så räcker det inte bara med "grundvatten av god kvalitet" som miljökvalitetsmål, vi behöver vattentäkter av god kvalitet oavsett om det är en ytvatten-eller grundvattentäkt.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen ställer sig bakom dotterbolagens svar i sin helhet.

Koncernledningen anser att föreslagna avgränsningar för kommande miljökonsekvensbeskrivning är rimliga.